

Türk Masalları'nın Müellifi Olan K.D. Emine Fuat Tugay (ö.1975) mı?

K.D. The Author Of Turkish Tales Is Emine Fuat Tugay (d.1975)?

Araş. Gör. İlyas KAYAOKAY

Munzur Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Eski Türk Edebiyatı A.B.D.

ÖZET

Türk masal araştırmacılığında ilk bilinçli derleme olarak kabul eden Türk Masalları (1329) adlı kitap, basıldığı günden itibaren araştırmacıların dikkatini çekmiş ve müellifi K.D., çözülmesi gereken bir muamma olarak kalmıştır. Nisan 2019'da yayımladığımız bir makalede bazı karineler ışığında müellifin Kâşif Dehrî olduğu, K.D.'nin bu ismin kısaltması olduğu ifade edilmişti. Söz konusu makalemizde, Prof. Dr. Ali Birinci'nin daha evvel kaleme aldığı önemli bir yazısı, ilmi çalışmalara yakışmayacak bir şekilde sehven gözden kaçmış ve K.D. ile ilgili görüşleri değerlendirilememiştir.

Bu yazımızla hem eksikliğimizi gidermeyi hem de söz konusu görüşleri hakkında düşüncelerimizi paylaşmayı arzu ettik. Sayın Birinci, Emine Fuat Tugay'ın 2013 yılında İngilizceden çevrilen hatıratını esas alarak müellifin Emine Fuat olduğunu ortaya koymuştur. Ancak Emine Fuat'ın eseri hakkında verdiği bilgilerle Türk Masalları'nın önsözünde yer alan ifadeleri kıyasladığımızda, müellifle alakalı çözümü bekleyen bazı şüpheli / çelişkili durumlar ortaya çıkmaktadır. Bunların en önemlisi K.D.'nin hangi adlara tekabül ettiği meselesidir. Yazımızda bu problemleri hususlara dikkat çekilerek K.D.'nin gerçek kimliğine dair katkı sunmak istenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türk Masalları, K.D., Emine Fuat Tugay, Kâşif Dehrî, hatıra.

ABSTRACT

The book Turkish Tales (1329), which is accepted as the first conscious compilation in Turkish fairy tale research, it has attracted the attention of researchers from the day it was printed and its author, K.D., remained a mystery to be solved. In the light of some evidence in an article published in April 2019, his author was the Kâşif Dehrî it was stated that K.D. is an abbreviation of this name. In our article in question, an important article written by Prof. Dr. Ali Birinci before, in a way that does not suit scientific studies, it has been overlooked and K.D. His views on could not be evaluated.

With this article, we wanted to both fill our deficiencies and share our thoughts about their opinions. Based on the memoir of Emine Fuat Tugay translated from English in 2013, Mr. Birinci revealed that the author was Emine Fuat. However, when we compare the information given by Emine Fuat about her work and the statements in the foreword of the Turkish Tales, some suspicious / contradictory situations await the author's solution. The most important of these is the question of which names correspond to K.D. In our article, by paying attention to these problematic issues it was requested to contribute to the true identity of K.D.

Keyword: Turkish Tales, K.D., Emine Fuat Tugay, Kâşif Dehrî, memoirs.

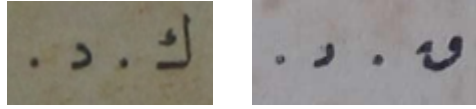
Türk edebiyatındaki problemleri meselelerden biri olan bazı müstear isimler, günümüzde tartışılmaya devam etmekte, çözüme kavuşturulmayı beklemektedir. Edebiyatımızda en merak edilen müstear adların başında gelen *Türk Masalları*'nın¹ müellifi "K.D." hakkında, Nisan 2019'da bir makale neşrederek yazarın kim olduğunu bazı karineler ışığında ortaya koymaya çalıştık. *Türk Masal Araştırmacılığında Yüz Yıllık Bir Muamma: Bir Hanım Olduğu Sanılan K.D. Müstear Adı Kime Aittir* başlıklı yazımızda, yanılma payı da göz önünde bulundurularak müellifin bir hanım olmadığı, "Kâşif Dehrî" rumuzunun kısaltılmış hâli olduğu ortaya konuldu. Adı geçen makalemizden hareketle K.D.'nin Kâşif Dehrî olduğu hakkındaki görüşlerimizi kısaca şöyle sıralayabiliriz:

1. Kâşif Dehrî ismi, K.D. gibi bir rumuz olup Kâşif Dehrî'nin kısaltılmış şeklidir. Söz konusu müellifin -çok da ısrarcı olmamakla birlikte- Hüseyin Kâmi Bey olduğunu sanıyoruz. Neden takma

¹ 1911 yılında basılmıştır. Kapağında 1329 iç kapakta ise 1328 tarihi vardır. Bu tarihler Rûmî mi Hicrî mi belli değildir.

adlarla kitaplarını neşrettiğini de şöyle izah etmiştik: “Hüseyin Kâmi’nin K. D. veya Kâşif Dehrî rumuzlarını kullanmasının sebebi; hükümet aleyhinde yazılar yazmasıdır. Kâşif Dehrî’nin başka müstear adları da kullandığı bilinmektedir.” (Kayaokay, 2019: 311)

2. Türk Masalları’nın kapağındaki K. D. ile Kâşif Dehrî’ye ait *Kapitülasyonlar, Zarafet-i Nisvan ve Muhabbet İzdivac Mektupları* adlı eserlerin kapaklarında yer alan K. D. aynı şekilde yazılmıştır. Ancak, *Türk Masalları*’ndaki K, Kaf harfiyle, Kâşif Dehrî’nin eserlerinde Kef harfiyle yazılmıştır: “Kanaatimiz odur ki Türk Masalları basılırken yazar tanınmadığı için Kef harfi sehven Kaf ile yazılmıştır. Kâşif Dehrî’nin Mahmud Beg Matbaası’nda hiç eseri neşredilmemiştir. Şayet daha evvel burada bir yayını çıkmış olsaydı böyle bir hata yapılmazdı. Zira basım tarihi de dış kapakta yanlış verilmiştir. K. D.’nin yazımı, Kâşif Dehrî’nin diğer eserlerindeki yazım ile biçim olarak aynıdır. Elbetteki Kaf harfinin bilinçli şekilde yazılma ihtimali de söz konusudur. Bu durumda K. D. gerçekten bir “Hanım”dır ve Kef ile yazılan Kâşif Dehrî’den farklı biridir. Kanaatimizce alfabede pek çok harf var iken özellikle K ve D’nin yan yana getirilerek aynı şekilde yazılması ve aynı yıldaki eserlerde kullanılmış olması tesadüf değildir. Mahmud Beg Matbaası’nda basılan bazı eserleri günümüz alfabesine aktarırken şahit olmuştuk ki bu eserlerde dizgiden kaynaklı sehven yapılmış hatalar çok fazladır. Türk Masalları’nda da dizgiden kaynaklı onlarca hata mevcut olup bu hatalar Erol Ülgen neşrinde dipnotlar halinde gösterilmiştir.

” (Kayaokay, 2019: 310)

3. K.D.’nin *Türk Masalları* ile Kâşif Dehrî’nin eserlerinin “şekil ve tasarım” yönünden birbirine yakın olduğu görülür: “Kâşif Dehrî’nin eserlerinde görsel unsurların bol olduğu, hatta eserlerinin kapağında da resim olduğu görülürken *Türk Masalları*’nda da bu özellik görülür. Masalların kapağında ve içinde yedi tane resim bulunmaktadır.” (Kayaokay, 2019: 310)

4. *Türk Masalları* ve Kâşif Dehrî’nin eserlerinin basım yılı arasında fark yoktur: “Zarafet-i Nisvan’ın yazılış tarihi bilinmese de *Kapitülasyonlar* ile *Türk Masalları*’nın basılma tarihi arasında bir yıl fark vardır. K. D.’nin eserlerinin basım yılı arasında çok fazla fark yoktur. Eserler arasında yıl farkının çok olmamasını “tesadüf” şeklinde izah etmek doğru değildir.” (Kayaokay, 2019: 311)

5. Her iki müellifin de en belirgin ortak özelliği; eserlerine zeyl yapmak suretiyle devam ettirmesidir: “*Türk Masalları* kitabının sonunda eserin devamının olacağına bilgisi verilmiştir: “Bu ilk eserim ammeye mazhar olduğu takdirde inşallah diğer masalları da böylece birer birer mevki-i istifadeye vaz edeceğimi arz eylerim.” Bu ilk eserim ibaresi yazarın ilk eseri olduğu imasını da taşımakla beraber masal derlemelerinin ilk cildine işaret etmiş olması kuvvetle muhtemeldir. İfadelerden anlaşılıyor ki masal derlemelerinin devamı gelecekti. Zira Kâşif Dehrî’nin yukarıda verilen eserlerini incelediğimizde bazı eserlerin birer “zeyl” mahiyetinde olduğu görülür. *Matem Tülleri*, *Kâbus İçinde*’nin zeylidir. *Kâbus İçinde* de, *Mecnûne*’nin zeylidir. *Müteverrim* ise; *Üvey Valide*’nin zeylidir. Kısacası müellifin, yazdığı eserlere daha sonra ekleme yapmak, devam ettirmek gibi belirgin bir özelliği vardır.” (Kayaokay, 2019: 312)

Bu temel görüşlerin yanında yine bazı hususlar da yazımızda ifade edilmişti. Aradan geçen bir yılda yazımı, alanında saygın hocalarımıza mail yoluyla ilettim. Herhangi bir tenkit alamadım. Çalışmada da belirttiğim gibi ben de yanılıyor olabilirdim. Zira sosyal bilimlerde bir kesinlikten söz etmenin yanlış olacağına bilinciyle bu yazıyı kaleme almıştım. Bir gün Prof. Dr. Ali Birinci Hocamızdan bir mail geldi. Beni heyecanlandıran bu mailde Sayın Hocamız, K.D. rumuzuyla ilgili daha evvel 2014 senesinde yazdığı ve benim makaleyi hazırlarken ne yazık ki göremediğim bir yazısına işaret etti. *Dergâh Dergisi*’nin 289. sayısında neşredilen *Müstearlardan İkisi: K.D. ve Bedia Servet Hakkında* başlıklı bu kısa yazıda K.D. rumuzu, Hocamızın deyimiyile “şeksiz süphesiz” olarak çözülyordu:

“Türkiye’de müstear meselesinde hâlâ tartışılan veya sahibi bilinmeyen müstearlar bulunmaktadır ve bu meselenin araştırılması hâlâ cazibesini muhafaza etmektedir. Bu müstearlardan birinci üzerinde durulacak ilk müstear bir masal derlemesinin sahibi olan K.D. müstearıdır. Türk edebiyatının ilk masal derlemesi olan *Türk Masalları* (İstanbul, 1329, 317 s. Mahmut Bey Matbaası, kapaktaki sene 1329) başlıklı kitap idi ve bu kitabın derleyicisi basıldığı tarihten bu tarafa hep merak edilmiştir. Son zamanlarda bu müstearın sahibinin ve bu masalların anlatıcısı hakkında kıymetli bilgiler ihtiva eden bir hâtırat basıldığı zaman bu müstear bilmecesi şeksiz-şüphesiz bir şekilde çözülmüş oldu: Emine Fuat Tugay, *Bir Aile Üç Asır* (Çeviren. Şeniz Türkömer), İstanbul, 2013, s. 456-457.

K. D. Müstearının sahibi bu hâtıratın yazarı Emine Fuat Tugay (1897- 1975), Ahmet Muhtar Paşa’nın torunu ve Mahmut Muhtar Paşa’nın ile Hidiv İsmail Paşa’nın kızı Nimetullah Hanım’ın kızıdır. Bu kitabında annesi ve babası tarafı hakkında kıymetli bilgiler de vermiştir. Bu şekilde bu ilk masal derlemesi hakkındaki karanlık nokta, yani derlemecinin kimliği ortaya çıkmıştır. İşin ikinci bir tarafı ise bu masalların kaynak kişisinin de bu vesile ortaya çıkması ikinci bir edebiyat hâdisesi olmuştur. Bu kişi de aile içinde Hala Hanım ismiyle anılan Fethiye Hanım (Öl. 1913) ise Ahmet Muhtar Paşa’nın kız kardeşidir. Başka bir husus ise ilk masal derlemesinin coğrafyasının İzmir olduğu olduğudur. Masallar derlenirken Mahmut Muhtar Paşa (1866-1935) Aydın valiliği vazifesinde bulunuyordu. Ahmet Muhtar Paşa’nın, İbrahim Hakkı Paşa kabinesine katılmasıyla ailenin İzmir ikameti de sona ermiş oluyordu.

Türk Masalları kitabının bir musahhihinden de bahsetmek gerekiyor. Bu musahhihin adını sadece Muhittin olarak veren (s. 456-457) Emine Fuat’ın bu musahhihten şikâyeti şöyle idi: “Talebesinin acemice yazdığı tarzı bir şaheser hâline getirmek için kendini büyük sıkıntılara sokmuş ve pek tabii hikâyelerim tanımayacağım derecede değişmişti. O basit hikâyeler klâsik tarzda yazılmış küçük birer romancık olmuştu. Bu beni öyle rahatsız etti ki yazar olarak adım belirtilmesin istedim. Zavallı Muhittin Bey çok üzüldü. Sonunda kitabın kapağı üzerinde iki adımın baş harflerinin basılmasına razı oldum. Kitap *Türk Masalları* adıyla 1911’de yayımlandı. Masrafını babam karşılamıştı.” Burada ismi sadece Muhittin olarak verilen Türkçe hocasının Muhittin Birgen olduğu hususunda bir şüphe bulunmamaktadır. Böylece ilk masal derlemesinin musahhihi olarak Muhittin Birgen edebiyat ve masal tarihimize geçmektedir.

Emine Fuat, K.D. rumuzunun iki adının baş harfleri olduğuna işaret etmektedir (s. 467). Bu iki harften ikincisinin Düriye olduğu bu kitapta verilen aile şeceresinde (s. 536) görülmektedir. Ancak K harfinin hangi ismin baş harfi olduğu ancak tahminen ortaya konulabilir ki bu da Kavalalı hânedânında bulunan isimlerden Kadriye olabilir. Kadriye Hanım (1885-1954), Hüseyin Kâmil Paşa’nın (age, şecere, nu. 3) kızıydı” (Birinci, 2014: 9-10).

Yazıda yer alan bir dipnota göre İbrahim Arslanoğlu’na da *Türk Masalları* adlı eseri, oğlu Erman Arslanoğlu vasıtasıyla Ali Birinci vermiştir. Böyle bir yazıyı görememek tamamıyla şahsımın hatasıdır. Kendinden önce yapılmış çalışmaları gözden kaçırmak ilimle uğraşanların nezdinde büyük ayıptır. Lakin bu yazıyı görmüş olsaydım da muhtemelen fikirlerim yine aynı şekilde değişmeyecekti. Sayın Birinci’ye yazıyı göremediğim için üzüntümü ifade edip hemen söz konusu hatıratı temin ettim. Sayın Hocamıza, aklımda bazı şüphelerin kaldığını bu yazıda karanlık kalan noktaların olduğunu söyleyince beni, ilgili hatıratı yönlendirmiş, sorularımın cevaplarını bu eserde bulabileceğimi ifade etmiş idi. Hatıratı okuduğumda ilgili kısımların zaten yazısı içerisinde olduğunu, doğrudan eserle alakalı daha fazla detayın bulunmadığını gördüm.

Hocamızın görüşlerini son derece saygıyla karşılıyor ve yanıltmış olma ihtimalimi de peşinen kabul ediyorum. Zira böylesi bir durumun olabileceğini makalemın sonuç bahsinde de belirtmişim: *“Elbette biz de yanıltıyor olabiliriz. K. D.’nin gerçekten bir Hanım olduğu ve Kâşif Dehrî olmadığı da ihtimal dâhilindedir. İleride yapılacak olan yeni çalışmalarla bu konunun daha da aydınlatılması gerekir. Bu yazının gayelerinden biri de K. D. konusunda “ilmî” tartışmalarının artık başlaması idi (Kayaokay, 2019: 315).*

Emine Fuat Tugay’ın 1963’de İngilizce yayımlanan ve Türkçeye 2013 yılında çevrilen “Bir Aile Üç Asır” adlı hatıratında yer alan K.D.’nin kimliğiyle ilgili bazı şüphelerin giderilmesini ümit ederek, Sayın Prof. Dr. Ali Birinci Hocamıza ve ileride bu konuyu yeniden ele alacaklara, aydınlatılmasını beklediğim şu hususları arz etmek istiyorum.

İlk Türk kadın ressamlarımızdan olan Emine Fuat Tugay, 1897 yılında dünyaya gelmiş ve 1911’de de bu eseri neşretmiştir. 14 yaşında bir kız çocuğu, son derece bilinçli bir şekilde masal derlemesi işine girip eserin ön sözünde şu ifadeleri kullanabilir mi?

“Türk milletinin, Türk dilinin de bu nev’i hikâyeleri mevcut. Bunlar ekseriyâ büyük validelerden veyahut mama-bacıardan ahfâda intikal eder. Fakat nesilden nesile geçtikçe, lisandan lisana intikal eyledikçe birtakım tebeddülâta marûz kalır. Bu gidişle pek yakın bir zamanda, hepimiz hîn-i sabâvetimizde sevine sevine dinlediğimiz, yalvara yalvara söylettiğimiz bu güzel hikâyelerimiz millî ve mahallî rengini kaybedecek, bir gün perde-i nisyân altında örtülerek büsbütün mehcûr bir hâlde kalacaklardır (Arslanoğlu, 1991: 10; Ülgen, 2015: 15-16).

Bu önsözde yer alan “hepimiz hîn-i sabâvetimizde (çocukluk zamanımızda) sevine sevine dinlediğimiz” ifadesini, zaten çocuk denilebilecek yaşta olan biri zikredebilir mi? Müellifin Türklük bilincine sahip, Doğu ve Batı coğrafyasındaki masal derlemelerinden haberdar, önsözdeki paragrafın son cümlelerinden de anlaşılacağı üzere eseri, masalların unutulmaması için gayet istekli ve bilinçli şekilde derlediği anlaşılmaktadır:

“İngilizlerin, Fransızların, kadîm Yunanîlerin, Hindlilerin, daha bilmem hangi milletlerin edvâr-ı sâlîfe masalları kemâl-i ihtimâm ile toplanmış bir araya getirilmiş bir demet çiçek halinde nesilden nesile irsen intikal edip dururken bizimkilerin eser-i teseyyübümüz neticesiyle mahv ü perişan olmasına gönül kail olmadı. İşte bu fikir bizi, onları bir araya toplayıp bu eseri vücuda getirmeye sevketti. An’anât-ı millîyesine sâdık olanlar elbet şu fikrimizi tasvîb ederler. K.D.” (Arslanoğlu, 1991: 10; Ülgen, 2015: 15-16).

Türk Masalları’nın sonunda da “eğer eser kabul görürse derlemelerin devamının geleceği” ifade edilmişti. Oysaki Emine Fuat Tugay, hatıratında ilk kitabını anlattığı bölümde, bu eseri için son derece küçümseyici ifadeler zikretmekte ve “masal”, “hikâye”, “roman” ayrımını yapamadığı müşahede edilmektedir. Eserini değersiz görmesi, hacimli hatıratında kitabını yalnızca bir paragrafla anlatmasından da anlaşılabilir:

“Genel olarak düşündüğümde İzmir’deki bir yılım faaliyetlerle dolu geçti. Hatta Hala Hanım’ın peri masallarını mümkün olduğunca onun ifade tarzına sadık kalarak anlatmaya çalıştım. Türkçe bir kitap dahi yazdım. Babam çok mutlu olmuştu. Başka kitapların da geleceği ümidiyle Türkçe hocam Muhittin Bey’den yazdıklarımı düzeltmesi istendi. Talebesinin acemice yazdığı tarzı bir şaheser haline getirmek için kendini büyük sıkıntılara sokmuş ve pek tabii hikâyelerim tanımayacağım derecede değişmişti. O basit hikâyeler klasik tarzda yazılmış küçük birer romancık olmuştu. Bu beni öyle rahatsız etti ki yazar olarak adım belirtilmesin istedim. Zavallı Muhittin Bey çok üzüldü. Sonunda kitabın kapağı üzerinde iki adımın baş harflerinin basılmasına razı oldum. Kitap Türk Masalları adıyla 1911’de yayımlandı. Masrafını babam karşılamıştı.”

Bu ifadeler, yazarın eserinden çekindiği intibamı uyandırır. Bunun gerekçesi de Muhittin Bey’in esere olan aşırı müdahalesi olmalıdır. O hâlde kitabın önsözünü Emine Fuat değil de Muhittin Bey

kaleme almıştır ki takriz veya takdim başlığıyla verilmesi uygundu. Ancak bu önsözün altına K.D. imzası bırakılmıştır. *Türk Masalları*'ndaki önsöz ile Emine Fuat'ın yukarıdaki ifadeleri tutarsızdır.

Bu beyana göre; masalların muhtevasına ciddî bir müdahale olduğundan bunlar artık masal olmaktan çıkmış başka hikâyelere dönüşmüştür. Bilinçli bir derleme ürünü olan masallara müdahale kabul edilebilir mi? Muhittin Bey derlenen metnin içeriğini değiştirecek kadar bilinçsizce davranmış ise önsözde nasıl oluyor da son derece bilinçli bir yazı kaleme alabiliyor. Üstelik önsözde bu derlemelerin, masalların unutulmaması adına yapıldığı ifade edilmişti. *Türk Masalları*'nın iç kapağında da belirtildiği gibi bu eser, “eslâfin ahfâda yâdigarları”²dir.

Eserin basım tarihi dışında matbaası bilgisi vb. detay olmayıp hatıratın diğer bölümlerinde de eserle ilgili en küçük ipucu söz konusu değildir. Emine Fuat Hanım, hatıratta “iki ismimin baş harfleri” derken K.D. kısaltmasıyla hangi isimlerini kast ettiği meçhuldür. Sayın Birinci, D kısaltmasının - son derece haklı olarak- Düriye adına işaret ettiğini ifade eder ki şecere de üçüncü adının Düriye olduğu doğrudur. Ancak K kısaltması belirsiz olup Birinci, gerekçesini izah etmeden sadece bir tahminle, K'nın aynı ailenin başka bir kolunda bulunan “Kadriye” adına tekabül ettiğini iddia eder:

“Bu iki harften ikincisinin Düriye olduğu bu kitapta verilen aile şeceresinde görülmektedir. Ancak K harfinin hangi ismin baş harfi olduğu ancak tahminen ortaya konulabilir ki bu da Kavalalı hânedânında bulunan isimlerden Kadriye olabilir. Kadriye Hanım (1885-1954), Hüseyin Kâmil Paşa'nın (age, şecere, nu. 3) kızıydı” (Birinci, 2014: 9).

Madem Emine Fuat'ın tüm beyanlarını esas alıyoruz o halde “kendi iki adımın baş harfleri” ifadesini göz ardı etmek büyük hata olur. Bu durumda E.D. yahut F.D. vb. kombinasyonlar olmalıydı. Emine Fuat'ın Kadriye ismi olsaydı hatıratın bir yerinde yahut hiç olmazsa şecere de muhakkak belirtilirdi.

Sayın Birinci'nin Kadriye tahmininde yanıldığını düşünüyoruz. Zira verilen şecereye bakıldığında Kadriye farklı bir aileye mensuptur. Bu çelişkili durum da izaha muhtaçtır. Alelaide bir ismin kısaltması olmadığı aşikârdır. Sehven kitaba basılma durumu da söz konusu olmayıp hem önsözde hem kitabın sonunda K.D. kısaltması mevcuttur.

Sayın Birinci'nin ifade ettiği gibi musahhah, Muhittin Birgen (1885-1951) olup Emine Fuat'dan sadece iki yaş büyüktür. Onun eserlerinde bu beyanları doğrulayan bir hatıra veya kayıt var mıdır? Yahut bu şekilde yazarı tasdik edecek başka bir hatırat veya kayıt? Aile efradından günümüzde yaşayanlar içerisinde bu eser hakkında bilgisi olanlar mevcut mudur? Unutulmamalıdır ki bu eserin müellifini Ziya Gökalp, Pertev Naili Boratav gibi Emine Fuat Hanım ile hemen hemen aynı devirleri görmüş önemli araştırmacılar da bilmemektedir. Vefat ettiği 1975 yılına kadar *Türk Masalları*'nın neden ikinci bir baskısı, tanıtım vb. ortaya çıkmamıştır? Neden kitabın hatime kısmında belirtildiği üzere eserin devamı gelmemiştir? Şehbal gibi devrin gazete ve dergilerinde eserinin ilgi gördüğü malumdur. Ziya Gökalp dahi eserin ne kadar kıymetli olduğunu ifade etmiştir. Derlenen masalların muhtevasının tanınmayacak derecede değiştirildiği bu eser, masal kitabı olarak kabul edilebilir miydi?

Emine Fuat, son derece donanımlı, Türk tarihinde yer etmiş önemli bir sîmâdır. Eserin müellifi çıkabilme ihtimali bizi elbette şaşırtmaz. Lakin bazı şüpheli/çelişkili durumlar, kesin olarak müellif budur dememize engel değil midir? Emine Fuat Düriye'nin *Türk Masalları* adıyla bizim bilmediğimiz başka bir eseri olma ihtimali de yok mudur? Sözüne ettiği eseri 1911 yılında yayımlanmıştır. *Türk Masalları*, 1328 yılında yayımlanmış olup Hicrî veya Rûmî olduğu belli değildir. Eserin kapağı da 1329 yılını işaret eder ki muhtemelen 1328'in son zamanlarında eser tamamlanmıştır. Kitap hakkındaki ilk tanıtım yazısı Rûmî 1 Şubat³ 1328 / M. 14 Şubat 1913'de Şehbal'de çıkar. Bize göre *Türk Masalları* Rûmî 1328 yani 1912 yılı sonu-1913 yılı başlarında

² Geçmişlerin geleceklere bıraktıkları armağanları.

³ Şubat ayı Rûmî ayların sonuncusudur.

basılmış olup Emine Fuat'ın 1911'de basılan gün yüzüne çıkmamış eserinden sonra basılmış olma durumu da ihtimal dâhilindedir.

SONUÇ

Türk masal araştırmacılığının ilk bilinçli çalışmalarından kabul eden *Türk Masalları* adlı kitap, basıldığı günden itibaren araştırmacıların dikkatini çekmiş ve müellifi K.D. çözülmesi gereken bir muamma olarak kalmıştır. Nisan 2019'da yayımladığımız bir makalede bazı karineler ışığında müellifin Kâşif Dehrî olduğu, K.D.'nin bu ismin kısaltması olduğu ifade edilmişti. Söz konusu makalemizde, Prof. Dr. Ali Birinci'nin daha evvel kaleme aldığı önemli yazısı, ilmî çalışmalara yakışmayacak bir şekilde sehven gözden kaçmış ve K.D. ile ilgili görüşleri değerlendirilememiştir.

Bu yazımızla hem eksikliğimizi gidermeyi hem de söz konusu görüşleri hakkında düşüncelerimizi paylaşmayı arzu ettik. Sayın Birinci, Emine Fuat Tugay'ın 2013 yılında İngilizceden çevrilen hatıratını esas alarak müellifin Emine Fuat olduğunu ortaya koymuştur. Ancak Emine Fuat'ın eser için söyledikleriyle Türk Masalları'nın önsözünde yer alan ifadeleri kıyasladığımızda, müellifle alakalı bazı şüpheli/çelişkili durumlar nazar-ı dikkatimizi celbetmiştir.

Bunların en önemlisi K.D. kısaltmasındaki K.'nin hangi adını karşılığı meselesidir. Emine Fuat'ın kendi hatıratında dahi bu soru, cevapsız kalmıştır. *Türk Masalları*'nın önsözü dikkate alındığında yazar bu işi bilinçli şekilde yapmıştır. Ancak Emine Fuat, edebiyat hocasının aşırı müdahalesinden kaynaklanan muhteva değişmesinden ötürü eserinden çekinmiş ve sonunda ikna olarak iki adının baş harflerinin kapağa eklenmesini istemiştir.

Makalemizde, gerek Sayın Prof. Dr. Ali Birinci'ye gerek bundan sonra konuyla ilgili görüş beyan edecek araştırmacılara aydınlatılması elzem bazı sorular yöneltilmiştir. Bu sorular, cevap bulduğu takdirde *Türk Masalları*'nın müellifinin "şeksiz-süpheşiz" Emine Fuat Tugay olduğunu kabul edebiliriz.

KAYNAKÇA

Arslanoğlu, İ. (1991). *Türk Masalları K. D.*, İstanbul: Anadolu Sanat Yayınları.

Birinci, A. (2014). "Müstearlardan İki: K.D ve Bedia Servet Hakkında", *Dergah*, Sayı:289, s.9-10

K. D. (1329). *Kapitülasyonlar*, Sancakçıyan Matbaası.

K. D. (y.y.). *Zarafet-i Nisvan*, Şems Matbaası.

Kayaokay, İ. (2019). "Türk Masal Araştırmacılığında Yüz Yıllık Bir Muamma: Bir Hanım Olduğu Sanılan K. D. Müstear Adı Kime Aittir?", *Hikmet Akademik Edebiyat Dergisi*, C. 5, S. 10, Nisan, s. 304-317.

Tugay, E. F. (2013). *Bir Aile Üç Asır*, (Çeviren. Şeniz Türkömer), İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.

Ülgen, E. (2015). *Türk Masalları*, (Derleyen K. D.), İstanbul: Akıl Fikir Yayınları.